

ה' מלך תגל הארץ/ הניצחון על גוג ומגוג

רש"י- ה' מלך - בנטלו המלוכה מעמלק: **אש לפניו תלך** - במלחמת גוג ומגוג.

ספר הרוקח הלכות שבת נה- כל המקיים ג"ס בשבת ניצול מגי פורעניות מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמות גוג ומגוג.

מדרש תהלים מזמור ב, ד- אמר ר' ברכיה בשם ר' לוי ארורים הן הרשעים שהן מקיימין עצה על ישראל, וכל אחד ואחד אומר עצתי יפה מעצתך, עשו אמר שוטה היה קין, שהרג את אחיו הבל בחיי אביו, ולא היה יודע שאביו פרה ורבה והוליד את שת, אני איני עושה כן, אלא יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי, ואירש חלקו. פרעה אמר שוטה היה עשו שאמר יקרבו ימי אבל אבי, ולא היה יודע שאחיו פרה ורבה בחיי אביו, אני איני עושה כן, אלא עד דאינון דקוקין תחות כורסיא דאמהון, אנא מחינא להון, הדא הוא דכתיב הבה נתחכמה לו ניהוי חכימין יתיר מן קדמוי, מיד כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, המן אמר שוטה היה פרעה שאמר כל הבן הילוד וגוי וכל הבת תחיון, ולא היה יודע שהבנות נישאות לאחרים, והן פרות ורבות, אבל אני איני עושה כן, אלא להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, ואף גוג ומגוג עתיד לומר כן, שוטים היו הראשונים שהיו מתעקפין בעצות של ישראל, ולא היו יודעין שיש להם פטרון בשמים, אבל אני איני עושה כן, אלא בתחלה אני מזדווג לפטרוני, ואחר כך אני חוזר על ישראל, הדא הוא דכתיב יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו, והקב"ה אומר להם רשעים עלי אתם באים להזדווג

של"ה פרשת שמות שובבי"ם ת"ת- הרשעים הגדולים הנזכרים לעיל, אף על פי שהיו רשעים גדולים מכל מקום היו חכמים גדולים, אבל היו חכמים להרע ולא להטיב. והם ידעו דבקות ישראל לאביהם שבשמים, וכל מגמתם להפריד הדבקות, ועל מרכז זה ייסוב המאמר.

...עוד קשה, גוג ומגוג. ממה נפשך, מאמין ביכולת השם יתברך או לא, אם מאמין איך אמר אזדווג לפטרוני, ואם אין מאמין איך אמר יש להם פטרון?...

הנה מתחיל מתחילת בריאת עולם, דהיינו מתולדות אדם, כי ישראל קרוין אדם (יבמות סא א)... וכן כתב הריקאנטי וזה לשונו: ודע, כוונת קין היתה להשחית הבנין של מעלה... אמר, הנה אדם וחוה ואני והבל והתאומות שבעה, וחשב כי בהסתר בנין של מטה יהי נסתר בנין של מעלה, עכ"ל... והנה קין הרג את הבל שהיה לו נשמה גדולה בלי ערך, והיא נשמת משה רבינו ע"ה ששקול כנגד כל ישראל וחשב כי יסתר הבנין של מעלה. עשו אמר... וגם אראה בפרטיים לבטל עמוד שהעולם עומד עליו והוא עמוד התורה, דהיינו בהריגת יעקב איש תם ישב אהלים' (בראשית כה, כז). וזהו שאמר (שם כז, מא) 'יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי', כי המתין בשעה שיעקב יפסיק מן התורה, כי מלאך המות שרו של עשו אין לו שליטה בעת עסק התורה, כעובדא דדוד המלך (שבת ל ב), וכעובדא דרב חסדא כו' (מכות י א), וכשיקרבו ימי אבל, ואבל אסור לעסוק בתורה (מועד קטן טו א), אז אזדווג לו.

פרעה אמר שוטה היה כו', דביני ביני יפרה וירבה תינוקות של בית רבן, ועליהם העולם עומד (שבת קיט ב), כי תינוקות של בית רבן מבטלין גזירות רעות. וגם אוסיף עצה לבטל עוד עמוד העבודה, שהיא עמוד וקיום העולם, ובגזירת השלכת כל בן זכר ליאור חשב לבטל עמוד העבודה, כי אין עבודה בנשים, וכמו שנאמר (שמות י, יא) 'לכו נא הגברים', כי אין דרך טף ונשים לזבוח (רש"י).

המן... ולא עוד, כי בזה יתבטל נוסף על גזירתו עמוד גמילות חסדים שעליו העולם עומד, כי בהתבטל ישראל נתבטל החסד חס ושלום כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שם עט א) שלשה סימנים באומה זו, גומלי חסדים ביישנים רחמנים, וכולם נכללים בחסד. והסימן כי גבר עלינו חסדו' (תהלים קיז, ב), 'גבר' ראשי תיבות גומלים חסדים ביישנים רחמנים.

גוג ומגוג אמר הכל שוטים, וכי אינם יודעים שיש להם פטרון, אף כשנגזר להם ביטול שלשה עמודים, יש תקנה בתשובה להחזיר העטרה והוא מקבלם בתשובה, כמו שנאמר (דברים ד, ל) 'בצר לך ומצאוך' [וגוי], ואיך המן הגביל זמן לשנה, וכי לא ידע כי בתוך זמן הזה יעשו תשובה, וכתוב (הושע יד, ב) 'שובה ישראל עד ה'', וזהו 'על ה' ועל משיחו' (תהלים ב, ב), כי תשובה מגעת עד כסא כבוד (יומא פו א). על זה אמר אזדווג לפטרוני, רצה לומר, שלא יעשו תשובה החביבה לו, דהיינו אייגע אותם מיד. כמו שעשה נבוכדנצר, כדאיתא באיכה רבתי (פ"ה ס"ה) נבוכדנצר שחיק טמיה ציוה לנבזראדן, אלההון [דאילן] [דאינון] מקבל בעלי תשובה [הוא] וידו פשוטה לקבל שבים, כיון דאת כביש להון, לא תשבקינן דיצלון, דלא יעבדון תיבתא ואלההון ירחם עליהון, עכ"ל. והקדוש ברוך הוא משיב גדודים רשפים ברקים לפידיים, כל אלה היו במתן תורה, גדודי מלאכי צבאות, וברקים ולפידיים קולי קולות, ואדרבה כולם לזכך חומרם. כן יהיה הענין במלחמות גוג ומגוג הכל לזכך, ולא כמו נבוכדנצר שהיה היראה בשביל עונש, ואז הם יסורין שיש בהם

ביטול תורה, אבל יסורין של אהבה הם, אדרבה לזכך להתיש חומר ולהוסיף דעה. ובכן יתקיים 'ומלאה הארץ דעה'. 'והיה ה' למלך על כל הארץ'.

ברכות יג, א - 'אל תזכרו ראשונות' זו שיעבוד גליות 'וקדמוניות אל תתבוננו' זו יציאת מצרים 'הנני עושה חדשה עתה תצמחו' זו מלחמת גוג ומגוג. תני רב יוסף משל לאדם שהלך בדרך פגע בו זאב כו' פגע בו נחש וניצול ממנו שכח מעשה שניהם והי' מספר והולך מעשה נחש אף כך ישראל צרות אחרונות משכחות את הראשונות".

עין אי"ה א, א, קעג - נראה שכל התנגדות האומות כולם, שעמדו על ישראל כולם, הי' להם כונה של תועלת לעצמם, או להתמלא מחורבנם של ישראל או מצד צרות עין שמא יקחו הדבר המוכן להם, או שלא יחלשו כוחותיהם בהתגבר כח ישראל הרוחני. אבל מלחמת גוג ומגוג תהי' רק מפני החפץ להרע ולהשחית ע"כ אמר הכתוב "ושובבתיך כו", כי לא יהי' לו דבר עם ישראל, וישראל יהי' יושב כבר בארצו ודורש שלום כל שכיניו. רק החפץ להרע, והקנאה על גאון ד' שמתגדל ע"י ישראל, היא תסמכהו. ע"כ הוא נדמה לנחש שנושך בלא הנאה, לא כארי וכזאב שטורפים או דורסים למאכלם, ופגיעה כזאת היא מסוכנת מאד. אמנם דוקא משם תצמיח ישועת ישראל האמיתית להתגדל ולהתקדש שמו הגדול והקדוש ית' על ידם.

ברכות י, א - למה נסמכה פרשת אבשלום לפרשת גוג ומגוג, אלא אם יאמר לך אדם כלום יש עבד שמורד ברבו, אף אתה אמור לו כלום יש בן שמורד באביו.

עין אי"ה א, א, קכו - תכונת מלחמת גוג ומגוג כפי המבואר במזמור למה רגשו, היא כי יתעוררו עמים רבים להתקומם על אורן של ישראל ודעותיהם, שיסוד הכל הוא דעת האלהים שהשרישו ישראל והאירו בה את כל העולם כולו, על ד' ועל משיחו. ובאשר לפי סדר ההתפתחות האנושית נראה הדבר שכבר קנה הרעיון הנשגב של דעת ד' את לב כל העמים המשכילים, ואיך תתהפך כחומר הדעה המוסרית הנעלה הזאת, עד שנצטרך לזה יד ד' גלויה ע"י ישועתן של ישראל, כאמור "והתגדלתי והתקדשתי ונדעתי לעיני גויים רבים". ע"כ נאמר לו, כי הרוח משחית הצבור בעמקי האנושיות ברוח האדם, אין לשום לו גבול וסדר, ולפעמים יוצא הכח המוסרי מסדרו הרגיל-הטבעי ופורץ גבוליו עד שעמים רבים נתעים והולכים בנתיבות לא אור, עד שימצא כח אלקי מחזיק ומאיר מחשכים לנצח. והראיה על אפשרות מהפכה היסטורית מוסרית היא מרידת אבשלום, כלום יש בן מורד באביו, שהוא חוץ לטבע וליושר. ויותר יגרל הפלא על העם הגדול, איך ימשך אחר מקרה מרגיז לב ומהופך מסדרי המוסר הטבעיים כמותו, אלא הוה. ובשעה שהיתה מהפכה כזאת מצויה, נמצאו כל הסיבות ששלטו על הרעיונות שאנחנו משתוממים ע"ז איך נהיתה כזאת, ה"נ הוה שאחרי ההתאזרחות של המושג האלהי בעולם ע"י ישראל, בכל זאת כל זמן שאינו בטהרתו לגמרי, ואינו נשען על היסוד המבורר של עבודתן של ישראל ונצחיותם, הוא רפה ועומד להתמוטט, עד שיתמוטט באמת, ויסתערו רוחות רבות ורעות להפיצו, עד שיהיה שכלול האנושיות מוכרח לבא בהשלמתו ע"י גילוי יד ד' ובחירתו בישראל, כאשר היה בהתחלת ההופעה האלהית. שע"ז נסמך "יד' אמר אלי בני אתה, אני היום ילידתיך". שמהלך הסוף והחותמת יהי' כמהלך ההתחלה והפתיחה של אור האלהי. וההיסטוריה בכל גווניה תתן עדותה על הצורך הגדול שיהי' בזה, לישוב דעתן של בני"א ולהאירן באור אמת וקיים לעד.

"ברכות נח, א - לך ד' הממלכה זו מלחמת עמלק כו', והמתנשא זו מלחמת גוג ומגוג.

עין אי"ה ברכות ב, שי - עמלק נצב כצר לישראל, עינו היתה רעה במה שיצאו ישראל לחדש בעולם שתהי' אומה מתנהגת במלכותה ע"פ גאון שם ד', אע"פ שלא התנשאה על יתר העמים לכבוש אותם תחת ידיה. ובאשר שדבר זה הוא מוכרח שתהי' אומה בעולם שהכח היותר שבמלכותה יהי' שם ד' אמונתו ובטחונו אהבתו ויראתו. ע"כ עמלק המתנגד לזה וסעיפיו יהיו עדר אבד. בימי גוג ומגוג יגיע הדבר שלא רק בתור ממלכה עומדת לעצמה יגיע ישראל, כ"א רוחו יהי' כח רודה בעמים רבים, ושם ד' אלהי ישראל יהי' הולך וכובש את כל העולם המלא דעה והשכל. וכולם יכירו כי אור חיי הצדק, זרע השלום והברכה, מונח הוא באוצר חיים של תורת ד' אלהי ישראל. א"כ יתנשא רוח ישראל וגאון ד' אלהי ישראל על קולטורותם של עמים רבים ודבר זה יעורר קנאה בלב גוג ומגוג באחרית הימים, אשר כבר הי' מרוצה שתהי' מלכות ישראל מתנהגת ברוחה שכבר קבעה לה זכות אזרח גדול בדברי הימים הכלליים. אבל שיתנשא עם ברוחו על כל העמים דבר זה לא יוכל שאת, עד אשר תגלה יד ד' על עבדיו, אז יתברר שלד' אלהי ישראל לו המלוכה, דלא כעמלק שבקש לשלול זה הזכות של המלוכה מנקודת שם ד' בישראל. ולו ג"כ המתנשא על כל כח עמים רבים פרטיים שכולם יכירו וידעו כי עמו מקור חיים ואור תורתו היא מעין ישע לכל האדם.